

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра цивільного та господарського права

**«ЗАТВЕРДЖЕНО»
ННІ неперервної освіти
“22” червня 2026 р.**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

Галузь знань **D Бізнес, адміністрування та право**

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітня програма **Управління інноваційною та консалтинговою діяльністю**

ННІ неперервної освіти

Розробник: доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного та
господарського права Олександр СВІТЛИЧНИЙ

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

Запропонований курс лекцій не можна розглядати як вичерпне джерело знань у сфері інтелектуальної власності, його скоріше треба сприймати як джерело основи знань з охорони суб'єктивних прав суб'єктів права інтелектуальної власності, покликане уявити сучасний стан відносин у сфері інтелектуальної власності та допомогти зорієнтуватися студентам у численній кількості законодавчих актів, що регулюють цю сферу.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право	
Спеціальність	D3 Менеджмент	
Освітня програма	Управління інноваційною та консалтинговою діяльністю	
Освітній ступінь	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	У робочому навчальному плані не передбачено	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	76 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Інтелектуальна власність» - сформувати у студентів систему теоретичних знань і практичних навичок реалізації норм законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів; СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію; СК11 Здатність приймати раціональні управлінські рішення в організаціях та підрозділах, які займаються інноваційною діяльністю та наданням консалтингових послуг з врахуванням соціально важливих засад аграрної сфери.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність; ПРН14 Вміти організовувати та здійснювати інноваційно-консалтингову діяльність у організаціях аграрної сфери, застосовувати сценарне прогнозування тенденцій розвитку ринку нових агротехнологій на основі сучасних концепцій управління.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р			л	п	лаб	інд	с.р
Модуль 1. <i>Загальна частина Інтелектуальної власності</i>														
Тема 1. Загальні положення інтелектуальної власності.	1-2	20	2	2	-	-	16	24	2	2				20
Тема 2. Авторське право та суміжні права	3-4	18	2	2	-	-	14	22	2	2				18

Тема 3. Правова охорона знаків для товарів і послуг.	5-6	4	2	2	-	-	-	-					-
Тема 4. Правова охорона фірмових найменувань та зазначень походження товару.	7-8	4	2	2	-	-	-	-					-
Разом за модулем 1		46	8	8	-	-	30	46	4	4	-	-	38
Модуль 2. Особлива частина Інтелектуальної власності													
Тема 5. Правова охорона винаходів і корисних моделей	9-10	18	2	2	-	-	14	24	2	2			20
Тема 6. Правова охорона промислових зразків	11-12	18	1	1	-	-	16	20	2				18
Тема 7. Право інтелектуальної власності на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності	13-14	4	2	2	-	-		-					
Тема 8. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	15	4	2	2	-	-		-					
Разом за модулем 2		44	7	7	-	-	30	44	4	2	-	-	38
Усього годин		90	15	15	-	-	60	90	8	6	-	-	76

2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні положення інтелектуальної власності.	2
2	Авторське право та суміжні права	2
3	Правова охорона знаків для товарів і послуг.	2
4	Правова охорона фірмових найменувань та зазначень походження товару.	2
5	Правова охорона винаходів і корисних моделей	2
6	Правова охорона промислових зразків	1
7	Право інтелектуальної власності на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності	2
8	Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	2

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні положення інтелектуальної власності	2
2	Авторське право та суміжні права	2
3	Патентне право	2
4	Правова охорона торговельних марок (знаків для товарів і послуг)	2
5	Правова охорона фірмових найменувань та зазначень походження товару	2
6	Правова охорона географічних зазначень	1
7	Правова охорона об'єктів промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки)	1
8	Право інтелектуальної власності на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності	1

9	Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	2
---	---	---

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні положення інтелектуальної власності	16
2	Авторське право та суміжні права	14
3	Правова охорона винаходів і корисних моделей	14
4	Правова охорона промислових зразків	16

5. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;

6. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

7. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Загальна частина Інтелектуальної власності		
Лекція 1 Загальні положення інтелектуальної власності	Знати базові поняття в сфері інтелектуальної власності, усвідомленні ними соціальної значимості і природи інтелектуальної власності як підгалузі цивільного права, розумінні її структури і змісту основних інститутів інтелектуальної власності Вміти з'ясувати юридичну природу інтелектуальної власності та його місце в системі права. Важливо також з'ясувати об'єкти інтелектуальної власності, а також знати їхню класифікацію. Знати суб'єкти права інтелектуальної власності та державну система правової охорони ІВ	-
Практична робота 1.	ПРН 6 Основні завдання полягають у вивченні базових понять в сфері інтелектуальної власності, усвідомленні соціальної значимості і природи інтелектуальної власності як підгалузі цивільного права, розумінні її структури і змісту основних інститутів інтелектуальної	10
Самостійна робота 1.		7

	власності. З'ясувати юридичну природу інтелектуальної власності та його місце в системі права. Важливо також з'ясувати об'єкти інтелектуальної власності, а також знати їхню класифікацію (в агропродовольчій сфері). Важливим є також вивчення питання про суб'єкти інтелектуальної власності. Відтак значну увагу слід приділити і розкриттю їх поняття та класифікації. Особливу увагу слід приділити інтелектуальній власності в об'єктивному та суб'єктивному сенсах. Ознайомитися з особистими немайновими правами інтелектуальної власності та майновими правами інтелектуальної власності.	
Лекція 2 Авторське право та суміжні права	Знати об'єкти авторського права і суміжних прав, суб'єкти авторського права і суміжних прав, Знати процедуру Державної реєстрації об'єктів авторського права. Знати особисті немайнові і майнові авторські та суміжні права.	-
Практична робота 2.	ПРН 6,14 Знати поняття і класифікації суб'єктів авторського права, а саме їх розподіл на первинні та похідних.	10
Самостійна робота 2.	З'ясувати суб'єктів виняткових майнових авторських прав за законом і за договором. Знати такі аспекти: виникнення авторських прав у автора твору, хто є укладачем, співавтором, перекладачем. Важливо звернути увагу на ті права і обов'язки, які мають перекладачі. Серед інших суб'єктів значне місце посідають спадкоємці, роботодавці і організації колективного управління. Знати зміст авторських прав, поділ прав на особисті немайнові права і майнові права автора. Володіти знанням про виключні права на використання твору, зокрема, право здійснювати, дозволяти або забороняти: • відтворювати твір (право на відтворення); • розповсюджувати оригінал або екземпляри твору будь-яким способом, у тому числі шляхом продажу (право на розповсюдження); • здавати в прокат оригінал або екземпляри твору(право на прокат); • надавати оригінал або екземпляри твору в тимчасове користування (право на надання в тимчасове користування) та ін. Знати поняття – суміжні права, їх правову природу. Об'єкти суміжних прав, виключні права на їх використання. (в агропродовольчій сфері)	8
Лекція 3 Правова охорона	Знати поняття, функції та види знаків для	-

знаків для товарів і послуг.	товарів і послуг. Підстави для відмови в наданні правової охорони знаку для товарів і послуг. Обсяг надання правової охорони торговельної марки. Знати адміністративну процедуру по оформленню прав на знак для товарів і послуг, а також права, що впливають зі свідоцтва на знак для товарів і послуг	
Практична робота 3.	ПРН 6,14 Вміти відповісти на питання щодо: поняття і предмету патентного права.; об'єктів патентного права, суб'єктів патентного права; що є принципами патентного права, джерелами патентного права: поняття і загальна характеристика і (в агропродовольчій сфері) Які є Закони і підзаконні нормативно-правові акти як джерела патентного права, судова практика у системі джерел патентного права. Які є міжнародні договори як джерела патентного права. Знати загальну характеристику Паризької конвенції про охорону промислової власності, Страсбурзької угоди про Міжнародну патентну класифікацію, характеристика Договору про патентну кооперацію (РСТ), Договору про патентне право (PLT), Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури, Локарнської угоди про заснування Міжнародної патентної класифікації, Гаазької угоди про міжнародне депонування промислових зразків	10
Самостійна робота 3.		7
Лекція 4 Правова охорона фірмових найменувань та зазначень походження товару.	Знати поняття фірмового найменування та його функції, вимоги до фірмових найменувань, суб'єкти права на фірмове найменування, майнові права на фірмові найменування, що є фірмове найменування і найменування юридичної особи	-
Практична робота 4.	ПРН 6.14 Знати сенс правового регулювання охорони торговельних марок (знаків для товарів і послуг); поняття, значення та функції торговельних марок, види торговельних марок. Знати Національне законодавство у сфері охорони торговельних марок, міжнародно-правові акти щодо охорони торговельних марок. Суб'єкти прав на торговельну марку. Умови надання правової охорони торговельним маркам. Процедура реєстрації торговельної марки за національним законодавством. Процедура міжнародної реєстрації торговельної марки. Знати правову охорону добре відомих торговельних марок в Україні. Співвідношення понять «торговельна марка» і «бренд». Майнові	10
Самостійна робота 4.		8

	права інтелектуальної власності на торговельну марку. Захист прав інтелектуальної власності на торговельну марку.	
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. <i>Особлива частина Інтелектуальної власності</i>		
Лекція 5 Правова охорона винаходів і корисних моделей	Знати поняття та об'єкти винаходу (корисної моделі); об'єкти, що не визнаються винаходами (корисними моделями); умови придатності винаходу (корисної моделі) до набуття права інтелектуальної власності на них; об'єм правової охорони винаходу (корисної моделі); процедуру набуття прав інтелектуальної власності на винахід (корисну модель); а також зміст майнових прав інтелектуальної власності на винахід (корисну модель).	-
Практична робота 5.	ПРН 6 Володіти знанням щодо: умов надання правової охорони винаходу (корисній моделі); умов патентоздатності винаходу і корисної моделі (новизна, винахідницький рівень, промислова придатність); права на отримання патенту на винахід (корисну модель); процедури отримання патенту на винахід (корисну модель); прав, що впливають з патенту на винахід (корисну модель); визначення промислового зразка як об'єкта правової охорони;	10
Самостійна робота 5.		7
Лекція 6 Правова охорона промислових зразків	Знати поняття та ознаки промислового зразка; умови надання правової охорони промислового зразку; обсяг правової охорони промислового зразка; процедуру набуття прав інтелектуальної власності на промислового зразка	-
Практична робота 6.	ПРН 6. Знати умови охороноздатності промислового зразка (новизна); прав на промисловий зразок; процедури реєстрації промислового зразка; прав суб'єктів прав на промисловий зразок.	10
Самостійна робота 6.		8
Лекція 7 Право інтелектуальної власності на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності	Володіти знанням щодо: права інтелектуальної власності на комерційні таємниці; права інтелектуальної власності на раціоналізаторські пропозиції; права інтелектуальної власності на сорти рослин та породи тварин;	-
Практична робота 7.	ПРН 6.14 Знати поняття та види селекційних досягнень. Патент на сорт та його особливості. Порядок та умови патентування нових сортів рослин. Нові породи тварин та їх правова охорона. Правові наслідки селекційної роботи. Правову охорону нових сортів рослин та порід тварин у зарубіжних країнах. Поняття інтегральної мікросхеми та умови її патентоспроможності. Умови надання правової	10
Самостійна робота 7.		7

	охорони інтегральним мікросхемам. Право на реєстрацію топології інтегральної мікросхеми. Право роботодавця (власника чи уповноваженого ним органу). Поняття та умови охорони раціоналізаторських пропозицій. Нормативна база раціоналізаторської діяльності та її характеристика. Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності і раціоналізаторських пропозицій в Україні. Рекомендації про порядок складання подання та розгляд заяв на раціоналізаторську пропозицію. Комерційна таємниця як об'єкт інтелектуальної власності. Проблемні питання охорони прав на комерційну таємницю.	
Лекція 8 Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	Знати поняття та особливості розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, види договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, що є ліцензія та ліцензійний договір, Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності та Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності	-
Практична робота 8.	ПРН 6.14 Вміти сформулювати порядок розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, яку можливо здійснювати на підставі ліцензії на використання об'єкта права інтелектуальної власності, а також договорів: ліцензійного договору; договору про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності; договору про передачу виняткових майнових прав інтелектуальної власності; інших договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Знати поняття і види ліцензій. Обов'язково ознайомитися із Главою 75 ЦК України «Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності». Потрібно знати: види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, їх істотні умови, особливості.	10
Самостійна робота 8.		8
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3 Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- **електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність»** (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2860>);

- підручники, навчальні посібники, практикуми;

1. Л.М. Попова, А.В. Хромов, І.В. Шуба. Інтелектуальна власність: підручник. Харків: Федорко, 2021. 262 с. ISBN 978-617-7664-74-0
2. Н.О. Білоусова, Н.В. Гаврушкевич, М.А. Данильченко та ін.; за ред. П.М. Цибульова, А.С. Ромашко. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Політехніка, 2021. 374 с.
3. А.В. Григоренко, Л.С. Григоренко (упоряд.). Інтелектуальна власність. Законодавство, судова практика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 344 с.
4. О.І. Харитонova, Г.О. Ульянова, С.В. Мазуренко та ін. Права інтелектуальної власності та їх захист: навчально-методичний посібник. Одеса: Нац. ун-т «Одеська юрид. академія», Юридика, 2024. 121 с.

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;

1. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів ОПП УІКД : методичні рекомендації / уклад. О.Світличний, К. : НУБіП України, 2025. 170 с.

1. Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Піддубний, О.Ю. Удосконалення законодавства про право інтелектуальної власності як чинник забезпечення біологічної та харчової безпеки : монографія / О. Ю. Піддубний. К. : Прінтеко, 2022. 140 с.

2. Коротун О.М., Світличний О.П. Адміністративно-правове забезпечення захисту прав інтелектуальної власності в Україні: монографія. Київ: Прінтеко, 2021. 512 с.
3. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.
4. Харитонova О.І. Право інтелектуальної власності: [Юрінком Інтер](#) 2023. 540с.
5. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту: магістерський курс за ред. д.е.н., проф. Ілляшенка С.М. Університетська книга. Суми, 2025. 856 с.
6. Інтелектуальна власність та авторське право: навчальний посібник/ І.М. Чістякова та інші. Київ: Каравела, 2019. 203 с.

Допоміжна література

1. Дмитренко В.В. Договори щодо розпоряджання майновими правами на ноу-хау. *Nauka innov.*, 2019. 15 (3) С. 63-77.
<http://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2019/N3/Dmytrenko.pdf>.
2. Дмитренко В.В. Механізм охорони права на ноу-хау. *Часопис цивілістики*. 2020. Випуск 37. С. 82-87.
<http://chasycivil.onua.edu.ua/index.php/chc/article/view/354/348>